

To Greek Play Project προτείνει...

greek-theatre.gr/public/gr/greekplay/index/interviewview/982

της Μυρτώς Ευαγγελίδου και της Αγγελικής Πούλου

Η παράσταση **No man's Land**, μια σύνθεση δυο μικρών έργων της βραβευμένης στη Γαλλία Ρουμάνας συγγραφέα **Alexandra Badea**, παρουσιάζεται κάθε Τετάρτη και Πέμπτη στο «**Από Μηχανής Θέατρο**» σε μετάφραση της **Βένιας Σταματιάδη** και σε σκηνοθεσία του **Γιώργου Λύρα**. Ένα έργο για την έννοια του συνόρου, της νοητής αυτής γραμμής που χωρίζει τον πόλεμο απ' την ειρήνη, τη σκλαβιά απ' την ελευθερία, το «εμείς» απ' το «αυτοί», τον θάνατο απ' τη ζωή. Η παράσταση παρουσιάστηκε πρώτη φορά για τρεις παραστάσεις (21, 22 & 23 Οκτωβρίου 2016) στο Φεστιβάλ Σύγχρονου Θεάτρου *Το Γαλλικό θέατρο à la Grecque*, που συνδιοργανώνεται από το Γαλλικό Ινστιτούτο και το Ίδρυμα Μιχάλης Κακογιάννης. Επόμενος σταθμός είναι το **Palais de Béhague** στη Γαλλία, όπου πρόκειται να ανέβει με την υποστήριξη του Ρουμανικού Ινστιτούτου (Ρουμανική Πρεσβεία) και του Ελληνικού Πολιτιστικού Κέντρου Γαλλίας (Ελληνική Πρεσβεία). Λίγο μετά την πρεμιέρα της παράστασης συναντήσαμε τη **Βένια Σταματιάδη**, εξάισιας δύναμης ηθοποιό, μία από τις δύο μοναδικές Ελληνίδες που έχουν φοιτήσει στη Δραματική Σχολή του Εθνικού Θεάτρου της Γαλλίας (πρωτύτερα της Βένιας ήταν η Φένια Παπαδόδημα). Ευφυής, όμορφη, μαχητική, υπογράφει παράλληλα τη μετάφραση των δύο έργων, και πυροδοτεί εκ νέου την αέναη συζήτηση για τα «περάσματα», για τον «ξένο», για τον Άλλο.

- Πως ξεκίνησε όλο αυτό το εγχείρημα;

Η ζωή στο Παρίσι τα τρία αυτά χρόνια, καθώς και η εμπλοκή μου με τα εκεί θεατρικά τεκταινόμενα με έφερε σε επαφή με τη σύγχρονη γαλλική δραματουργία. Πρόκειται για έναν εξαιρετικά ενεργό τομέα. Οι νέοι θεατρικοί συγγραφείς στη Γαλλία ενθαρρύνονται να γράφουν, υποστηρίζονται από θεσμούς και βραβεύονται. Το αποτέλεσμα είναι θεατρικά κείμενα φρέσκα, γραμμένα με πένα ενθουσιώδη και ματιά νεανική. Η Alexandra Badea είναι μία περίπτωση αντιπροσωπευτική των όσων αναφέρω. Ήδη στα 35 της χρόνια έχει λάβει σημαντικότερες διακρίσεις και θεωρείται από τις πιο ελπιδοφόρες συγγραφείς της νέας γενιάς. Τη γνώριζα, λοιπόν, ως παρουσία αλλά δεν είχε ποτέ τύχει ούτε να συνεργαστούμε αλλά ούτε και να βρεθούμε από κοντά. Μία μέρα, εντελώς τυχαία, μέσω της σελίδας της Arche, του εκδοτικού της οίκου, βρήκα την περίληψη του έργου της *Aller / Retour*, της μίας δηλαδή από τις δύο ιστορίες που συνθέτουν το θεατρικό μας *No man's Land*. Το πρώτο του μέρος, το *Aller* είχε θέμα τη φυγή ενός ζευγαριού από τη Ρουμανία της δεκαετίας του '80. Δύο νέοι άνθρωποι τρέχουν να σωθούν κυνηγημένοι από ένα καθεστώς απόλυτης ανελευθερίας. Μου κίνησε πολύ το ενδιαφέρον και ειδικά τη δεδομένη ιστορική στιγμή. Τι σημαίνει να φεύγει κανείς υποχρεωτικά από τον τόπο του, από το σπίτι του, χωρίς να έχει άλλη επιλογή; Αυτό όμως που πραγματικά με συνεπήρε, είναι αυτό που πραγματεύεται το δεύτερο μέρος, το *Retour*. Πρόκειται για ζήτημα που όχι μόνο πολύ σπάνια «πιάνεται» από οποιαδήποτε μορφή τέχνης, αλλά και που δύσκολα ακόμα

μας περνάει από το μυαλό. Πόσο δύσκολη είναι η επιστροφή σ' αυτό που κάποτε ήταν σπίτι; Πού είναι ο τόπος μας; Υπάρχει αυτό που λέμε «πατρίδα» ή, με άλλα λόγια, υπάρχει άραγε μια χώρα να μας περιέχει; Παρήγγειλα το κείμενο, έστειλα στην Alexandra ένα μήνυμα, τη συνάντησα κι όλα πήραν το δρόμο τους.

- Γιατί το συγκεκριμένο έργο;

Το συγκεκριμένο έργο μιλάει για τα «περάσματα», τις «ουδέτερες ζώνες», αυτόν τον ελάχιστο χρόνο που βρίσκεται ανάμεσα στη μία και την άλλη πλευρά. Είναι πολύ ενδιαφέρον το γεγονός πως άλλοι θεατές διαβάζουν στο έργο τα συναισθηματικά περάσματα, τις δυσκολίες της επιστροφής σε μία παλιά σχέση για παράδειγμα, ενώ άλλοι τα χωροταξικά. Κι αυτό είναι πολύ όμορφο, το γεγονός πως η ανάγνωση του έργου μορφοποιείται με βάση τα βιώματα του καθενός και εξατομικεύεται. Γι' αυτό λοιπόν, το συγκεκριμένο έργο. Γιατί είναι διαχρονικό, τα περάσματα υπάρχουν πάντα, σε όλες τις εποχές και κυριαρχούν στη ζωή μας. Γιατί είναι και πολυδιάστατο, μιλάει στον καθέναν ξεχωριστά και δίνει αφορμή για ατέλειωτη συζήτηση μετά το τέλος της παράστασης. Και ίσως, επίσης, γιατί τώρα βρισκόμαστε σε μια εποχή – απόλυτο πέρασμα αλλά και σε μια χώρα – απόλυτο πέρασμα. Άνθρωποι φτάνουν εδώ με κίνδυνο της ζωής τους για να περάσουν και να πάνε κάπου αλλού και άλλοι άνθρωποι φεύγουν από εδώ κυνηγώντας την τύχη τους κάπου αλλού, μιας και εδώ οι ευκαιρίες για ζωή έχουν ελαχιστοποιηθεί.

- Ξένος, πέρασμα, το αλλού, το αλλιώς. Πότε θα φτάσουμε εδώ; Τι να κάνουμε;

Ξένος. Τεράστια κουβέντα, τεράστια έννοια. «Έχω ξεχάσει τη γλώσσα μου», λέει η Εκείνη του *No man's Land*. Ξένος αισθάνεται κανείς όταν θέλει να μιλήσει, να πει τη γνώμη του, και φοβάται μήπως δεν καταλάβει την απάντηση. Μήπως δεν βρει την κατάλληλη λέξη για να εκφραστεί και ακουστεί απλοϊκός. Όταν εφευρίσκει έναν εαυτό λίγο μπλαζέ για να κρύψει την ανασφάλειά του σε μια παρέα. Όταν όλοι ξέρουν τα τραγούδια σ' ένα πάρτυ κι αυτός όχι. Και τόσα άλλα που μπορούν να σου συμβούν εδώ ή κι αλλού. Τι να κάνουμε. Τίποτα μάλλον. Να το αποδεχτούμε ως κομμάτι της ωρίμανσης, ως εμπειρία που θα είμαστε σε θέση να αξιολογήσουμε αργότερα, σε άλλη συνθήκη. Και βέβαια να θυμόμαστε πως στη θέση του «ξένου» είναι πολύ εύκολο να βρεθεί οποιοσδήποτε. Μια στιγμή αρκεί. Και να το ξέρουμε κάθε φορά που συνδιαλεγόμαστε με κάποιον που γι' αυτόν αυτή η στιγμή έχει έρθει.

- Μιλήστε μας για την εμπειρία σας από τη ζωή στο Παρίσι και τις σπουδές στο Εθνικό του Θέατρο. Ποια στοιχεία ξεχωρίζετε, πώς σας βοήθησαν.

Το Παρίσι ήταν μία πάρα πολύ πλούσια αλλά και δύσκολη εμπειρία. Αρχικά πίστευα πως η δυσκολία ήταν στο να περάσω στις εξετάσεις του Conservatoire, της σχολής του Εθνικού Θεάτρου. Και ομολογουμένως υπήρχε μία δυσκολία, ο ανταγωνισμός ήταν μεγάλος και η προετοιμασία που απαιτούνταν πολλή.

Όμως, η πραγματική δυσκολία ήταν μετά και, ταυτόχρονα, το καλό που μου έκανε τεράστιο, ανυπολόγιστο. Φυσικά δεν ήμουν σε θέση να το καταλάβω τη στιγμή που γινόταν. Το λέω συχνά, είναι πολύ δύσκολο να ανεβαίνει κανείς στη σκηνή και να μην είναι σίγουρος αν ο θεατής καταλαβαίνει τι λέει, με την κυριολεκτική έννοια του όρου. Αν

προφέρει σωστά, αν αρθρώνει σωστά, αν κρατάει σωστά τη μελωδική γραμμή της γλώσσας. Τα γαλλικά έχουν ήχους που καμία σχέση δεν έχουν με τα ελληνικά. Το αποτέλεσμα είναι ότι υπάρχουν λέξεις που για εμάς ηχούν σχεδόν όμοια, αλλά γι' αυτούς όχι, και βέβαια οι έννοιες τους δεν έχουν καμία σχέση μεταξύ τους. Για να φέρω ένα παράδειγμα, η λέξη «κρασί» και η λέξη «άνεμος» για το δικό μας αυτί διαφέρουν ελάχιστα, αλλά φανταστείτε η Δεσποινίς Τζούλια να ζητήσει στον Ζαν «άνεμο» αντί για «κρασί». Οπότε στη σκηνή είχα να σκεφτώ και να συγκεντρωθώ σε πολλά παραπάνω πράγματα απ' ό,τι έχει κάποιος που παίζει στη γλώσσα του. Υπήρχε πραγματική αντίσταση. Κι αυτό μόνο καλό μπορούσε να μου κάνει. Κι όταν τώρα πια έχω να παίξω στα ελληνικά, είναι εντελώς άλλοι οι οδοί που χρησιμοποιώ. Ακόμα οι σπουδές μου στο Εθνικό Θέατρο εκεί, με έμαθαν να ξεκλειδώνω το κείμενο, να αξιοποιώ όλα τα εργαλεία που μπορεί να μου προσφέρει. Και είναι στ' αλήθεια μεγάλη βοήθεια και γνώση αυτή για τον ηθοποιό.

- Η τέχνη στην Ελλάδα του 21ου αιώνα. Τι λέτε;

Η Ελλάδα είναι μια χώρα με βαριά οικονομική κρίση και εννοείται πως αυτό επηρεάζει το θέατρο, ίσως και πρώτα απ' όλα. Θεωρούμαστε ότι κάνουμε δουλειά πολυτελείας, κι ίσως να είναι αλήθεια. Αλλά είναι επίσης αλήθεια πως σε τέτοιες εποχές είναι που γεννήθηκαν τα μεγάλα έργα. Άμα δεν μείνουμε προσκολλημένοι στο παλιό, κι άμα αναγνωρίσουμε και απορρίψουμε και το παλιό που έρχεται μεταμφιεσμένο σε καινούριο, τότε μπορεί αυτή η δυσκολία να μας βγει σε καλό. Αλλά νομίζω ότι έχουμε ακόμα λίγο χρόνο μπροστά μας γι' αυτό.

- Έχετε ήδη κάνει θεατρικές διασκευές λογοτεχνικών έργων, όπως και μεταφράσεις. Κίνηση που εγγράφεται στην παράδοση του ηθοποιού-διανοούμενου, θα τολμούσα να πω. Μιλήστε μας για αυτό.

Εκτός από τις σπουδές υποκριτικής που έχω κάνει, έχω σπουδάσει και στο Τμήμα Επικοινωνίας και ΜΜΕ του Πανεπιστημίου Αθηνών. Η γραφή ήταν πάντα κάτι που με ενδιέφερε και το έκανα από μικρό παιδί. Χαίρομαι που μ' αυτόν τον τρόπο μπορώ να συνδυάζω τις δυο αυτές μεγάλες μου αγάπες. Πιστεύω πως όλα ξεκινάνε από το να ξέρουμε γιατί κάνουμε αυτό που κάνουμε. Το κίνητρο δηλαδή είναι που μετράει. Επομένως όταν έρχομαι σε επαφή με ένα κείμενο που με συνεπαίρνει, που όμως βρίσκεται είτε σε άλλη γλώσσα είτε σε άλλη μορφή εκτός της θεατρικής, αισθάνομαι μια απίστευτη ανάγκη να το επικοινωνήσω με τον τρόπο που ξέρω, δηλαδή σκηνικά. Όλα παίζουν ρόλο και οι κουλτούρα του Θεάτρου Τέχνης και οι πρότερες σπουδές μου αλλά και φυσικά η παραμονή μου στη Γαλλία, όπου ο ηθοποιός μόνο απλός εκτελεστής δεν θεωρείται. Μελετάει, προτείνει, διαφωνεί, γράφει, μεταφράζει, αναλύει και σε συνεργασία με τον σκηνοθέτη έχουν στόχο να υπηρετήσουν το κείμενο. Κι εμένα μου αρέσει αυτή η προσέγγιση. Έχω την εντύπωση πως δομούνται ισχυροί δεσμοί συνεργασίας και μας κάνουν πιο πνευματικά όντα, με περισσότερες διανοητικές αναζητήσεις.

- Ποιο θέατρο σας αρέσει να κάνετε; Η παράστασή σας *No man's Land* έχει ως κύριο συστατικό της τον λόγο, που αρκετοί άνθρωποι του θεάτρου θεωρούν πλέον ξεπερασμένο. Ήδη όμως, αν δεν κάνω λάθος, στη Γαλλία, τη Γερμανία, συντελείται

επιστροφή σε μια νέα εκδοχή του λόγου στο θέατρο. Πώς το βλέπετε όλο αυτό;

Θα απαντήσω σαν θεατής. Μου αρέσουν οι παραστάσεις που για όσο διαρκούν με ρουφάνε, με κάνουν να πιστεύω πως βρίσκομαι αλλού, στην Ελλάδα του '50, στην Κύπρο του '70, τη Ρουμανία του '80, ή ακόμα και στο σαλόνι μιας οικογένειας την ώρα του φαγητού. Εκεί που για στιγμές μπερδεύεται τι συμβαίνει στ' αλήθεια και τι είναι κομμάτι της παράστασης. Αγαπάω τη μαγεία, το παραμύθι. Αυτό το θέατρο μ' αρέσει και να κάνω και σαν ηθοποιός. Όσον αφορά το λόγο, εγώ πιστεύω σ' αυτόν, όπως επίσης πιστεύω πως είναι και δύσκολο να τον χειριστεί κανείς, επικίνδυνο, και γι' αυτό ίσως και να βολεύει να τον αποφεύγουμε καμιά φορά. Το ανθρώπινο σώμα άλλωστε ξέρει από ένστικτο να προστατεύεται από τον κίνδυνο, είναι γνωστό αυτό. Παρόλα αυτά δεν είμαι απόλυτη, εκτιμώ πολύ κι άλλες όψεις του θεάτρου όπως και άλλες μορφές τεχνών που δεν περιέχουν λόγο, όπως για παράδειγμα το χορό ή το τσίρκο. Εκεί όμως κι αν υπάρχουν κίνδυνοι..

- Πως είναι να κάνεις μια παράσταση με στοιχεία από τη σύγχρονη ιστορία, της οποίας οι μνήμες είναι ακόμα νωπές;

Είναι εξαιρετικά ενδιαφέρον και λεπτό στο χειρισμό του ζήτημα. Εμένα με ανατριχιάζει να νοιώθω πως υπάρχουν άνθρωποι στο κοινό που μπορεί να βλέπουν ένα κομμάτι της ζωής τους πάνω στη σκηνή, τα νιάτα, τους φόβους τους, τα όνειρά τους. Μ' αυτόν τον τρόπο αισθάνομαι πως επικοινωνούμε βαθιά, μυστικά και απόλυτα. Είναι όμως και δύσκολο πολύ. Πρέπει να ξέρει κανείς μέχρι πού να φτάσει, να κρατάει την απαραίτητη απόσταση για να μην παραβιάσει άθελά του όρια αυστηρά και προσωπικά.

- Όταν εκφράζεται η ιστορία ως προσωπικό βίωμα μήπως γίνεται πιο μεταδοτική;

Φυσικά. Αλλά ούτως ή άλλως η ιστορία δεν είναι τίποτα άλλο παρά ένα σύνολο προσωπικών βιωμάτων. Κάτι που διαβάσει ένας μαθητής στο βιβλίο ιστορίας είναι απλώς η πρόσληψη μιας πραγματικότητας από μία συγκεκριμένη οπτική γωνία. Όταν θέλει κανείς να φέρει ένα ιστορικό γεγονός στη σκηνή διαλέγει ένα ζευγάρι μάτια και μεταφέρει τη δική τους πρόσληψη. Έτσι πάει.

- Γιατί νοσταλγούμε εποχές που δεν έχουμε ζήσει;

Μάλλον γιατί νομίζουμε πως η εποχή που ζούμε είναι στείρα χωρίς ρομαντισμό, μαγεία, όνειρα ιδανικά. Εγώ αποτελώ χαρακτηριστικό παράδειγμα ανθρώπου που θα 'θελε να ζει παλιά, σε μια άλλη εποχή. Βλέπω φωτογραφίες ή διαβάζω βιβλία για την Αθήνα του '50 και ζηλεύω. Όταν είδα το *Midnight in Paris* του Woody Allen συνειδητοποίησα πως αυτό συμβαίνει σ' όποια εποχή κι αν ζει κανείς. Γιατί πάντα η πραγματικότητα είναι πιο πεζή από τη φαντασία. Ο μόνος τρόπος να το αντιμετωπίσουμε είναι να προσπαθούμε να ζούμε τη ζωή μας σαν παραμύθι. Ή τέλος πάντων όσο πιο κοντά σ' αυτό γίνεται.

Ταυτότητα παράστασης:

Σκηνοθεσία/ Δραματουργική Σύνθεση: Γιώργος Λύρας

Μετάφραση: Βένια Σταματιάδη

Σκηνικά /κοστούμια: Απόλλωνας Παπαθεοχάρης

Φωτισμοί: Αλέξανδρος Αλεξάνδρου

Μουσική - ηχητική εγκατάσταση: Αντώνης Παπακωνσταντίνου

Video – trailer / Φωτογραφίες: Φώτης Φωτόπουλος

Βοηθός σκηνοθέτη: Γεωργία Πιερρουτσάκου

Βοηθός παραγωγής: Λιάνα Ανδρικοπούλου

Διανομή (αλφαβητικά):

Άρτεμις Γρύμπλα

Ηλίας Λάτσης

Βένια Σταματιάδη

Από 26/10/2016 μέχρι 5/1/2017

κάθε Τετάρτη και Πέμπτη

στις 22:00

στη Β' σκηνή του Θεάτρου Από Μηχανής

